

REVISTA CRONICA SĂNĂTĂȚII PUBLICE –
INSTRUMENT IMINENT ÎN PROMOVAREA
CUNOȘTINȚELOR DESPRE SĂNĂTATE
ȘI PREVENIRE A MALADIILOR

Ion NISTOR, Iurie PÎNZARU, redactor-șef,
Centrul Național de Sănătate Publică

Summary

Magazine «Cronica Sănătății Publice» – an indispensable tool for effective promoting of knowledge about health and disease prevention

The article highlights the significance of promotion and protection of human health throughout life, which is one of the main objectives of the international community included in the WHO strategy of “Health for All in the XXI century”. Republic of Moldova has pledged itself to create conditions and maximize the health potential of every citizen in order to achieve adequate standards of a quality life, as well as the justification of the medical service orientation treatment policies to promote health and disease prevention. The Concept on reforming of State Sanitary and Epidemiological Service in the State Public Health Surveillance Service, were formulated mechanisms and solutions for solving problems from public health field and identified priority research, monitoring and assessment of health determinants, including education and promotion of healthy lifestyles.

Newsletter «Cronica Mediciniei Preventive», was founded on the initiative of Iurie Pinzaru, director of Municipality Preventive Medicine Center from Chisinau (in present – Public Health Center), supported by experts of the State Scientific-Practical Center of Preventive Medicine (in present – National Center of Public Health, NCPH) and the State University of Medicine and Pharmacy “Nicolae Testemitanu”, which was provided as a form of health promotion. Based on the order of the Ministry of Health from 2011, Newsletter «Cronica Mediciniei Preventive», began to be published in the journal of State Public Health Surveillance Service “Cronica Sănătății Publice”. The electronic version can be accessed online on the web site of NCPH (<http://cnsnp.md/cronica-sanatatii-publice/>). In 37 published issues of the magazine were published various articles on prevention of infectious and communicable diseases, about the risk of smoking and alcohol consumption, healthy diet, sedentary lifestyle, obesity and others public health topics.

Currently, the magazine requires support from the heads of public health facilities.

Keywords: magazine, tool for promoting, health, disease prevention

Резюме

Журнал «Cronica Sănătății Publice» – важный инструмент продвижения знаний о здоровье и предотвращении болезней

В статье подчеркиваются, как важные, продвижение и охрана здоровья населения на протяжении всей жизни, являющиеся одной из главных задач мирового сообщества, включенных в стратегию ВОЗ «Здоровье для всех в XXI веке». Республика Молдова обязалась создать условия и максимально реализовать потенциал здоровья каждого гражданина в целях достижения адекватных стандартов качества жизни, а также обосновать ориентации медицинской службы от политики лечения к продвижению здоровья и предупреждению болезней. В Концепции по реформированию госсанэпидслужбы в службу государственного надзора за общественным здоровьем, были сформулированы механизмы и пути решения задач в области общественного здоровья и идентифицированы приоритетными изучение, мониторинг и оценка детерминантов здоровья, включая воспитание и продвижение здорового образа жизни.

Информационный бюллетень «Cronica Mediciniei Preventive», основанный по инициативе Юрия Пынзару, директора Центра Превентивной Медицины (сегодня – Центр Общественного Здоровья) мун. Кишинэу, которого поддержали специалисты учреждения, руководство местной публичной администрации мун. Кишинэу, Государственного Научно-Практического Центра Превентивной Медицины (сегодня – Государственный Центр Общественного Здоровья, ГЦОЗ) и Государственного Медицинского и Фармацевтического Университета «Н. Тестемитану», приводится как одной из форм продвижения здоровья. На основании приказа министерства здравоохранения, с 2011 года Информационный бюллетень «Cronica Mediciniei Preventive» стал издаваться в качестве журнала Службы государственного надзора за общественным здоровьем «Cronica Sănătății Publice», который в электронной версии размещается и на сайте ГЦОЗ (<http://cnsnp.md/cronica-sanatatii-publice/>). В 37 изданных номеров журнала опубликованы различные статьи по предупреждению инфекционных и не передающихся заболеваний, о вреде табакокурения и потребления алкоголя, о здоровом питании, малоподвижном образе жизни, ожирении и др.

В настоящее время журналу требуется поддержка со стороны руководителей публичных медико-санитарных учреждений.

Ключевые слова: журнал, инструмент продвижения знаний, здоровье, предотвращение болезней

Promovarea și protejarea sănătății populației pe tot parcursul vieții constituie unul dintre cele mai importante obiective ale comunității mondiale,

stipulat printre *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului* și în *Strategia Sănătatea pentru toți în secolul XXI* a Organizației Mondiale a Sănătății (OMS).

Republica Moldova s-a angajat pentru crearea condițiilor și realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecărui om pe parcursul întregii vieți, prin adoptarea Politicii Naționale de Sănătate (HG RM nr. 886 din 6 august 2007), asumându-și astfel scopul atingerii standardelor adecvate de calitate a vieții, dar și fundamentarea reorientării asistenței medicale de la politica de tratament la cea de promovare a sănătății și prevenire a maladiilor. De altfel, și Rezoluția BRE a OMS EUR/RC58/R4 privind guvernarea sistemelor de sănătate încurajează statele-membre să asigure accesul universal la promovarea sănătății și prevenirea maladiilor în calitate de mijloace fundamentale care garantează echitatea în sănătate, inclusiv să promoveze colaborarea intersectorială în abordarea determinantelor sociale de sănătate.

Fiind formulate instrumentele, precum și căile de soluționare a problemelor ce țin de sănătatea publică, în Concepția privind reformarea Serviciului Sanitaro-Epidemiologic de Stat în Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice (SSSSP), adoptată prin HG RM nr. 1424 din 15 decembrie 2008, documentul identifică prioritare documentarea, monitorizarea și evaluarea determinantelor de sănătate, printre care se evidențiază: calitatea apei potabile, alimentația populației, factorii mediului ocupațional, educația, instruirea și promovarea modului sănătos de viață etc.

În acest context, printre competențele și funcțiile specificate ale SSSSP sunt de bază și domeniile de activitate în promovarea sănătății, informarea și educația pentru sănătate; promovarea și protecția sănătății mamei și copilului; promovarea și protecția sănătății persoanelor de vârstă înaintată, precum și mecanismele: promovarea sănătății și educația pentru sănătate; elaborarea și implementarea unui sistem relevant de educație pentru sănătate, axat pe diferite grupuri-țintă, și crearea condițiilor adecvate pentru promovare, inclusiv sporirea accesului populației la informație – condiție importantă în promovarea sănătății și prevenirea maladiilor.

În Republica Moldova, în ultimii opt ani, utilizarea diverselor forme și metode de promovare a sănătății, planificarea și realizarea măsurilor în acest domeniu în instituțiile medico-sanitare publice au fost efectuate conform Programului Național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015, aprobat prin HG RM nr. 658 din 12.06.2007, precum și a ordinului MS RM nr. 400 din 23.07.2008.

În acest context se încadrează și transpunerea în viață a ideii fondării, prin anii 2007-2008, a unui Buletin informațional al Serviciului Sanitaro-Epide-

miologic din municipiul Chișinău, angajat în popularizarea cunoștințelor medico-sanitare și promovarea sănătății – *Cronica Medicinii Preventive*, inspirată de directivele OMS, HG RM nr. 658 din 12.06.2007, și Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10-XVI din 03.02.2009, și concepută în cadrul Centrului de Medicină Preventivă (CMP) – actualul Centru de Sănătate Publică (CSP) din mun. Chișinău – la insistența directorului, medicului-șef sanitar de stat Iurie Pînzaru.

Editarea buletinului a fost susținută de la început de autoritățile administrației publice locale, Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, USMF *Nicolae Testemițanu* și îndeosebi de specialiștii CMP, care erau antrenați nemijlocit în elaborarea și prezentarea articolelor de actualitate, dar și IMSP municipale, raionale și republicane, cu care au fost stabilite relații constructive de colaborare, prin interesarea și atragerea autorilor articolelor din cadrul lor cu tematică corespunzătoare promovării sănătății.

Ulterior, în cadrul reformelor SSSSP conform Legii nr. 10-XVI și în contextul economico-financiar, oportunității suportului organizator-metodic și logistic, în anul 2011, prin ordinul MS RM, Buletinul *Cronica Medicinii Preventive* a fost transformat în revistă a SSSSP din Republica Moldova, denumită *Cronica Sănătății Publice*. În calitate de cofondator devine astfel și Centrul Național de Sănătate Publică (CNSP), care, de rând cu CSP din mun. Chișinău, asigurau planificarea, elaborarea și redactarea materialelor și articolelor, acoperirea cheltuielilor de editare etc.

Însă, în pofida prevederilor ordinului MS RM care nu a fost modificat, obligațiunile și atribuțiile de fondator al Revistei *Cronica Sănătății Publice* de facto, în ultimii ani, și le onorează doar CNSP, iar numărul edițiilor anuale este în declin – de la 6 numere, editate anual sau în total 30 numere în anii 2009 - 2013, până la 7 numere în anii 2014–2015 (respectiv 4 și 3 anual). În continuare, ținând cont de situația economico-financiară actuală precară, rămâne a fi incertă elaborarea și editarea următoarelor ediții ale revistei în anul 2016 și în următorii ani.

Este regretabil faptul că, din varia cauze, până în prezent Revista *Cronica Sănătății Publice* nu a fost înregistrată la Ministerul Justiției, nu poate fi abonată de cititori, în pofida faptului că mulți doresc să facă acest lucru, este distribuită doar instituțiilor medico-sanitare publice prin intermediul centrelor de sănătate publică teritoriale.

Totuși, plasarea integrală a fiecărui număr editat al revistei din anul 2013, în format electronic, pe site-ul Centrului Național de Sănătate Publică (<http://cnspl.md/cronica-sanatatii-publice/>) este un pas înainte întru asigurarea unui acces mai mare al

populației la materialele de promovare a sănătății și educație sanitară, publicate în revistă.

Însă, pentru ca să fie cunoscută apariția revistei de către cititori, ar fi bine-venită organizarea și desfășurarea unor campanii de publicitate despre publicație în ansamblu și editarea fiecărui număr în parte.

Pe paginile a celor 37 de numere editate până în prezent ale Revistei *Cronica Sănătății Publice*, au fost înserate multiple articole tematice privind diversele aspecte ale sănătății publice, igienei, epidemiologiei și supravegherii bolilor transmisibile; controlul bolilor netransmisibile, cu elucidarea cauzelor și măsurilor de prevenire a maladiilor de actualitate, inclusiv privind profilaxia specifică prin administrarea vaccinurilor etc. De asemenea, a fost reflectată și desfășurarea multor evenimente, precum ateliere de lucru, conferințe, congrese organizate de SSSSR, inclusiv desfășurarea manifestărilor dispuse de OMS: zile mondiale, lunare și săptămâni de prevenire și combatere a diferitor maladii contagioase și netransmisibile; de promovare a alăptării etc.

Revista a devenit și un mijloc de comunicare cu cititorii, cărora le-au fost oferite sfaturi sănătoase și răspunsuri la întrebări pe diversă tematică.

De rând cu multiple articole pe diversă tematică de promovare a sănătății, printre ele se răgăsesc și cele cu tangență la dauna fumatului sau a consumului excesiv de alcool. Materiale la această tematică au fost publicate în număr de cca 20, dintre ele vom menționa: *Privind derularea campaniei naționale Antifumat 2013* (nr. 1(25), ianuarie 2013); *Fumatul în școli: cât vom tolera problema?* (nr. 1 (31), martie 2014); *Încă o dată despre patima alcoolului* (nr. 3(33), septembrie 2014); *Consumul de alcool, ca risc major în traficul rutier* (nr. 4(34), decembrie 2014); *Tinerii își doresc un aer curat, fără fum de țigară*; articole de Ziua Mondială Fără Tutun – 31 mai 2014 (nr. 2(32), iunie 2014) – și Ziua Națională Fără Fumat (nr. 4 (34), decembrie 2014).

Din considerentul că Revista *Cronica Sănătății Publice* poate servi și în continuare drept un iminent instrument al Serviciului de Supraveghere de Stat al Sănătății Publice în promovarea sănătății și cunoștințelor despre sănătate, în educația sanitară și prevenirea maladiilor, ar trebui ca autoritățile medicale din republică să susțină mai palpabil Colegiul de redacție, pentru a fi asigurată elaborarea număr după număr, și desigur cu finanțarea respectivă, pentru editarea la timp a revistei.

Plasarea pe site-ul instituțiilor medicale republicane, municipale și raionale a variantei electronice a fiecărui număr editat al revistei de asemenea ar contribui la accesul mai multor cititori interesați de informația privind modul sănătos de viață și prevenirea maladiilor.